

Azınlıkça Dergisi

Sayı: 55 - Mart 2010

Agos - Mart 2010

Herkül Millas

İstanbul'dan Atina'ya göç edince, 1971'de, önce denize bitişik olan Paleo Faliro semtinde kirada kaldık, on yıl sonra da kendimize bir daire satın alarak bu kez denize bakan Nea Smirni'ye yerleştik. Bir zamanlar bu "denizli" mahallelerde İstanbul ve İzmir'den göç etmiş olanlar bolca yaşardı. Paleo Faliro çok eski bir semt; Nea Smirni ise 1923 yıllarında boş alanmış, parsellenerek mübadillere dağıtılmış. Kırk yıl öncesine kadar tek katlı bahçeli evler çoğunluktaydı. Şimdilerde "kat karşılığı" yapılanmayla 5-7 katlı apartmanlar her yanda. Kaldırımlarda park etmiş arabalar yüzünden sokakların ortasında yürüyoruz.

Bu semtlerde Anadolu insanı artık azınlıkta. Hızlı kentleşme ve iç göç sonucunda bugün yerel özellikten söz etmek kolay değil. Nea Smirni'de (yani Yeni İzmir'de) geçmişin şahidi yalnız sokak isimleri. Bütün isimler Anadolu'dan. Bizim evin etrafındaki sokaklar örneğin şöyle: Dardanel (Çanakkale), Ankara, Söke, Vosporos (Bosporous yani Boğaziçi). İnsan sokak aralarında yürüyerek Anadolu coğrafyasını anlatabilir. Acaba nasıl bir özlemdi bu isim seçimini yaptıran?

Kaynaşmış ve geçmişten kopmuş yaşıyoruz. Bir tek, mahallenin bir kenarında bitivermiş ve her nasılsa güçlü marketlerin rekabetine direnebilen çok küçük bir "süper market" arada bize "tarihi" unutmamamızı sağlıyor. Aslında bu mağazaya bakkal dükkânı demek daha doğru. Her şeyi bulursunuz ama "süper"lik yanı pek yok. Mütevazı bir aile işletmesi. İstanbul'dan yeni gelmiş oldukları şivelerinden belli oluyor. Atinalılar pek fark edemiyor ama biz satılan malların büyük oranda Türkiye'den ithal edildiğini de görüyoruz: sabun, plastik bulaşık eldivenleri, pastırma, çiroz...

Genç kadın kasada, bir yaşlı erkek şarküteri tezgâhında ama müşterilerin başka isteklerini de karşılıyor. Genç çocuk da her türlü işte: rafları doldurmak, istediğini bulamayanlara yardımcı olmak, kaldırımda yığılmış malları içeriye taşımak gibi. Aileden başka birileri destek için ortaya çıkıyor arada. Terbiyeli, sohbeti seven insanlar. Zaten müşteri furçası da söz konusu olmadığı için laf lafı kolayca açıyor. Genellikle konu Türkiye'ye varıyor. Ama siyasi anlamda hiç değil, coğrafya olarak var Türkiye. Denizi, iklimi, yeşilli rengi, suyu, havası, kokusu, insanları,

yemekleri, sayfiyeleri, yokuşlu sokakları, gürültülü meydanları, kalabalık pazar yerleri. Bir de farklı bir tonda kiliselerden, şimdi boş oldukları bilinen okullardan, mezarlıklardan laf açılıyor. Aramızda samimiyet sayılamayacak sınırlı bir yakınlık oluşmuş zamanla.

Yalnız genç bize pek sokulmadı. Herkesle küs sanki. Suratı hep asık. Eğer insanlardan ve hele müşteriye hizmet veren satıcıdan belli bir davranışı, bir adabı bekleyenlerdenseniz terbiyesiz bile diyebilirsiniz. Ama geçenlerde bu tutumu birden değişti. Son dört aydır yeniden İstanbul'da kaldığımızı konuşuyorduk. Duydu konuşanları.

- "İstanbul'da mıydınız?" diye sordu.
- "Evet" dedik.
- "Çengelköy'e de gittiniz mi?"
- "Gittik, yakınımız Anadolu'lar orada yaşar. Onları ziyaret ettik"
- "Aya Yorgi kilisesine de gittiniz mi?"
- "Gittik" dedik.

Aslında kiliseye gitmedik ama öylesine heyecanlanmıştı ki yalan konuşmamak, şevkini yok etmek olanaksızdı. Sonra hep o konuştu. Çengelköylü olduğunu, Çengelköy'ün dünyanın en güzel yeri olduğunu, yokuşun hemen başında iki katlı evin onların olduğunu, Atina'ya geldikten sonra yazları bir süre o eve döndüklerini ama sonra evi sattıklarını anlattı. Yüzü gülüyordu. Çok sevinmişti.

- "Sahilini de gördünüz değil mi? Nasıl hoş! Manzarasının eşi yoktur. Ben hep oralarda oynadım. Ben orada büyüdüm."

O günden sonra aramızda farklı bir ilişki oluştu. Bizi gördüğünde yüzü gülüyor. Bize sokuluyor. Bizi kendisine yakın hissediyor. Bizimle havadan sudan konuşuyor. Ben ise, kendimi, ona yakın değil, duygularına yakın hissediyorum. Aslında şimdi bu olayı anlatırken de o çocuğu mu yoksa kendi çocukluğumu mu anlatıyorum, pek bilemiyorum. Çünkü benim de buna benzer bir hikâyem var. Ama bu çocukla konuşana kadar fark etmemiştim. Bu yazıyı yazmam da onun için değildi, benim içindir.

Peki, bu ne tür bir yazıdır? Ne değerlendirmedir, ne araştırma, ne eleştiri, ne uyarı, ne sözlü tarih, ne anıdır. Önce "öyle" (belki bilinçsiz) yazılan sonra özü ve amacı düşünülen bir yazıdır. Sıradan sayılan özlemler yanı sıra yüzünden banal bir yanı da var. Aslında yaşananın neyin özlemi olduğu da pek belli değil. Geçen yılların ve çocukluğun özlemi olabilir. Bu tür duygular yaşın icabı ve kaçınılmaz. Bu özlemin sıradan, romantik ve banal sayılması bu yüzden. Yaşlanıyoruz ve bunun acısı doğal.

Ama bunun üstüne, bir de insanların kaçınabilecekleri ama "her nedense" yaşadıkları ek acılar var. Doğanın değil, insanın insana çektirdikleri var. Belki buna bir tepkidir bu yazı. İşin bu yanı

“keşke” dedirtiyor insana. Keşke bu çocukla Çengelköy’de karşılaşılsaydım, demek istiyorum. Onun mahalle özlemi benim de farklı bir dünya özlemim o denli acılı olmazdı.